

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om lønninger m. m. til lærere ved folkeskolen på Færøerne.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 3457, fremsættelsen i tidenden sp. 4005).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Dupont: Forslag til lov om lønninger m. m. til lærere ved folkeskolen på Færøerne er i realiteten en overførsel af lærerlønningsloven af 7. juni 1958, tilpasset de færøske forhold. En lignende overførsel fandt sted i 1949, hvor man foretog en tilpasning efter lønningsloven af 1946. Det vil også være rimeligt, at man nu igen foretager en revision; selv om man ikke kan foretage en direkte sammenligning mellem prisforholdene, er det en kendsgerning, at leveomkostningerne er steget i samme takt på Færøerne som i den øvrige del af riget. Det færøske pristol var, i forhold til 1939, i 1954 nået op på 296, og det er i 1959 steget til omkring 360.

Det skal også bemærkes, at transportomkostningerne i høj grad påvirker priserne, så at de ofte ligger højere på Færøerne end i den øvrige del af riget. Det var med den samme begrundelse, vi gennemførte den særlige folkepension på Færøerne.

Hertil kommer, at lærermangelen også gør sig gældende i det færøske samfund. Sidste år varetoges ikke mindre end 23 embeder af personer uden lærereksamen. Oprettelsen af nye skoler og gennemførelse af flere real- og præliminærskoler øger ligeledes behovet for lærere. Disse oplysninger findes i lagtingets betænkning, der i øvrigt fastslår, at der ikke bør være den store forskel mellem lønningerne på Færøerne og i den øvrige del af riget, som det er tilfældet nu.

Lovforslaget foreslår en udjævning mellem lønningerne for førstelærere og andenlærere, ligesom begyndelseslønningerne for lærere ved bygdeskoler og eksamensskoler skal være den samme.

Der er grund til at takke den højtærede undervisningsminister for lovforslaget. Det er udtryk for, at den ligestilling, der gennemførtes i 1949, bevares, idet man samtidig har taget hensyn til de ønsker, flertallet i

lagtingets skoleudvalg har haft. Hovedreglen i loven af 1949, hvorefter skoledirektionen varetager de hverv, som ved lærerlønningsloven for det øvrige rige er tillagt undervisningsministeren, er indarbejdet i lovforslagets paragraffer, ligesom der i de enkelte tilfælde, hvor undervisningsministeren har afgørelsen, skal indhentes erklæring fra landsstyret, inden afgørelser træffes. Med disse bestemmelser har man yderligere udbygget det færøske selvstyre uden derfor at gå videre, end hjemmestyreloven af 1949 fastlagde.

Lovforslaget vil medføre en merudgift på 533 000 kr. i finansåret 1959-60, heri indbefattet 2 portioner dyrtidstillæg pr. 1. april 1959. Den samlede udgift for dette finansår anslås til 3 163 000 kr., hvoraf hjemmestyret afholder 1 423 000 kr. og statskassen 1 740 000 kr. Udgiften for statskassen øges med 425 000 kr., hvilket skyldes, at man efterkommer et ønske fra landsstyret om at forøge statskassens refusion fra 50 til 55 pct. af lærerlønningerne, idet de nye lønbestemmelser belaster hjemmestyrets økonomi uforholdsmæssig meget. Den ny fordelingsform medfører derved, at statskassen kommer til at bære 80-85 pct. af merudgiften til lærerlønninger.

For pensionernes vedkommende sker der ingen ændring i statskassens tilsvær. Der refunderes 80 pct., for tiden ca. 321 000 kr. Bortset fra dyrtidsreguleringen sker der ikke forøgelse i pensionsudgiften.

Selv om lovforslaget fremtræder som en ajourføring, vil det vel være rigtigt at se på det i et udvalg, også for at få en mulighed for at konferere med de færøske folketingsmænd om forslaget.

Jeg kan på mit partis vegne anbefale lovforslaget til hurtig og velvillig behandling.

Jørgen Krogh: Jeg kan ligesom den foregående taler, det ærede medlem hr. Dupont, begynde med at henvise til, at efter at lønningsloven af 1946 var vedtaget her i folketinget, fik færingerne efter ønske deres lærerlønningslov ajourført i 1949.

Nu gennemførte vi jo en ny lønningslov den 7. juni 1958, og det forslag, der her er til behandling, må anses som udtryk for et naturligt ønske fra Færøerne om på ny at få lærerlønningsloven dér ajourført og

[Jørgen Krogh.]

paralleliseret med den lov, der siden 1958 gælder hernede, et ønske, der må anses for rimeligt og velbegrundet. Da mit partis ordfører i denne sag, det ærede medlem hr. Johan Poulsen, endnu ikke er nået hened fra arbejdet i lagtinget, skal jeg på min gruppes vegne anbefale lovforslaget til velvillig og hurtig behandling i det høje ting.

Baagø: Lovforslaget må anses for en naturlig konsekvens af den lærerlønningslov, vi gennemførte her i det høje ting i 1958. Jeg skal med henvisning til de bemærkninger, der allerede er fremsat af socialdemokratiets ordfører, det ærede medlem hr. Dupont, afholde mig fra at gå ind på enkeltheder i lovforslaget, men kan på mit partis vegne tilsige hurtig og velvillig behandling.

Kirsten Gloerfelt-Tarp: På det radikale venstres vegne kan også jeg tilsige hurtig og velvillig behandling af lovforslaget, så vi får ligestilling mellem lærerne på Færøerne og lærerne i folkeskolen hernede.

Gøting: Det er helt rimeligt, at den ligestilling, som folkeskolens lærere på Færøerne fik i 1949, føres videre nu, efter at den nye lønningslov er gennemført. Jeg kan på mit partis vegne anbefale denne del af forslaget. Derimod må jeg sige, at jeg stiller mig foreløbig lidt uforstående over for, at statskassens tilskud fra hidtil at have været 50 pct. nu på færøsk initiativ foreslås forøget til 55 pct., hvorved staten kommer til at bære ca. 85 pct. af merudgiften eller godt en halv mill. kr. mere end før. Jeg vil gerne have hele denne sag belyst lidt mere, måske kan den højtærede minister gøre det med det samme, men i hvert fald inden jeg ændrer mit forbehold til en anbefaling.

Petra Petersen: Kommunisterne kan tiltræde lovforslaget.

Undervisningsministeren (Jørgen Jørgensen): Jeg takker for tilslutningen til lovforslaget. Jeg tror, det vil gøre et godt indtryk på Færøerne, at der har vist sig denne forståelse for de færøske skoleproblemer. De har på Færøerne selv ofret umådelig

meget for at få deres skolevæsen moderniseret og bygget op. Selv under de vanskelige kår, de har for skolevæsenet deroppe, har de gjort store skridt i retning af at forbedre deres skolevæsen, og derfor synes jeg, det er rimeligt, at vi nu yder den støtte, som vi herhjemme har mulighed for at yde, for at den færøske befolknings skolevæsen kan blive ført op til det, tiden kræver.

Begrundelsen for at ændre tilskudsprocenten fra 50 til 55 er, som det også er sagt tidligere her, den, at vi fandt det rimeligt, at vi af den merudgift, som den nye lønningslov medfører, tog en højere procent, end vi hidtil har gjort, og dette fører til, at det samlede tilskud stiger med disse 5 pct. Som det økonomisk tegner sig for den færøske befolkning, synes jeg, det er rimeligt og fuldt forsvarligt, og jeg vil sætte megen pris på, om vi her i tinget til sin tid, når forslaget har været i udvalg — det forstår jeg man ønsker — kunne vedtage forslaget enstemmigt. Jeg tror, det ville gøre et godt indtryk på folk deroppe højt mod nord.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Dupont: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om offentlig forsorg. (Vedrørende alkoholistforsorg og ændringer som følge af lovgivning om revalidering, folkeforsikring og offentlig sygeforsikring).

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 3517, fremsættelsen i tidenden sp. 4001).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ove Hansen: Det foreliggende lovforslag om ændringer i lov om offentlig forsorg skal ses i forbindelse med andre lovforslag,